

Inspirationsmateriale

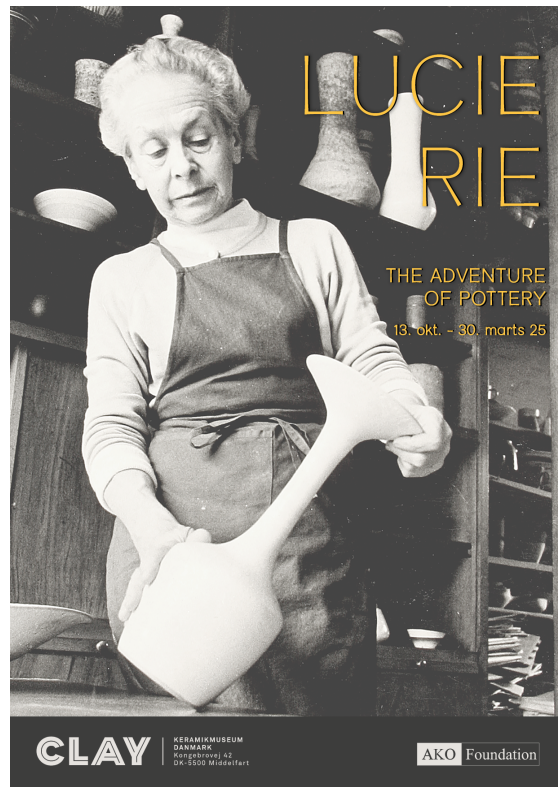
Til underviseren

Inspirationsmaterialet er udarbejdet til udstillingen

Lucie Rie: The Adventure of Pottery som kan opleves på CLAY Keramikmuseum fra d. 13. oktober til 30. marts 2025.

Materialet kan frit benyttes i forbindelse med din undervisning på skolen både før, under og efter et besøg på CLAY.

Inspirationsmaterialet giver dig og dine elever indblik i keramikeren Lucie Ries liv og keramik, som var præget af tiden før, under og efter 2. Verdenskrig. Lucie Ries liv er også en historie om kvindens rolle i samfundet, om overlevelse og skaberkraft.

Du kan booke en 1½-times kreativ workshop på CLAY, hvor eleverne blandt andet arbejder med førnævnte temaer og eksperimenterer med teknikker inspireret af Lucie Ries arbejdsmetoder.

Kontakt formidlingsinspektør Anders Kolt Rasmussen på mail anders@claymuseum.dk / tlf. 92 92 81 14 for yderligere information og booking af forløb.

Læs mere om CLAYs læringsforløb her: claymuseum.dk/clay-laering

Inspirationsmaterialet er inddelt i fire afsnit:

1. Introduktion til keramikeren Lucie Rie
2. Reflektionsspørgsmål til Lucie Ries keramik
3. Spørgsmål og svar om Lucie Rie
4. Ordforklaring

1. Introduktion til keramikeren Lucie Rie

Opvækst og ungdom

Lucie Rie (døbt Gomperz) bliver født i Wien i 1902. Familien er økonomisk velstillet og er dybt engageret i kulturlivet i Wien, hvilket fik stor betydning for hendes liv og karriere. Familiens velstand og privilegier muliggjorde, at Rie som ung kvinde i 1920'erne fik friheden til at vælge kunsten som karrierevej og begynder at studere keramik på Wiens skole for kunsthåndværk kaldet Kunstgewerbeschule. De fleste kunstakademier i Europa havde på dette tidspunkt tradition for kun at optage mænd, men det ændrede sig langsomt i løbet af 1900-tallet.

Lucie Rie opnår i 1920'erne og 1930'erne bred anerkendelse både under og efter sin tid på kunstsolen. Rie etablerer sit eget værksted i Wien og skaber keramik der i 12 år. Meget få kvinder opnår i denne tid kunstnerisk anerkendelse så tidligt i deres karriere. Wiens progressive kunst- og kulturscene skubber til de stereotyperne kønsroller i datidens samfund, men denne udvikling bremses af politiske strømninger, der samtidig spreder sig fra Tyskland og ud i resten af Europa.

Lucie Rie opnår i 1920'erne og 1930'erne bred anerkendelse både under og efter sin tid på kunstsolen. Rie etablerer sit eget værksted i Wien og skaber keramik der i 12 år. Meget få kvinder opnår i denne tid kunstnerisk anerkendelse så tidligt i deres karriere. Wiens progressive kunst- og kulturscene skubber til de stereotyperne kønsroller i datidens samfund, men denne udvikling bremses af politiske strømninger, der samtidig spreder sig fra Tyskland og ud i resten af Europa.

Lucie Rie, Tekande, 1928, sort glasur og rotanghank. Ejer: Christopher Gorman-Evans. Foto: Sylvain Deleu. Med tilladelse fra Offer Waterman, London

Tiden før og under 2. Verdenskrig

I 1920'erne vokser Hitlers nazi-partis magt og indflydelse i Tyskland, hvilket kulminerer med Hitlers udnævnelse til rigskansler d. 30. januar 1933. En landsdækkende boykot af jødiske forretninger indføres samme år. I de følgende år indskrænkes tyskerne ytrings-frihed og rettigheder drastisk. Efter flere mislykkede forsøg indlemmes Østrig under det tyske regime i 1938. Året 1938 bliver også et skælsættende år for den 36-årige Lucie Rie, der som jøde vælger af flygte med sin mand, Hans Rie, fra Østrig og emigrere til London i England. Kort tid efter deres emigration bliver parret skilt.

Som emigrant i England skulle man på det tidspunkt søge om arbejdstilladelse for at lave keramik, hvilket Lucie Rie ikke fik. På trods af sin succes i Wien er Rie ukendt i London og kæmper for at slå igennem i den mandsdominerede keramikbranche. Nødsaget måtte Rie derfor søge arbejde på en glasfabrik, der blandt andet producerede brugskunst og knapper i glas til modehuse i Europa.

Lucie Rie ved drejeskiven, London, 1950'erne. Med tilladelse fra Lucie Rie. Archive, Sainsbury Centre, UEA 5047

1. Introduktion til keramikeren Lucie Rie

Innovation og anerkendelse

Senere begynder Rie at lave knapper i keramik på sit eget værksted i London. Efter krigens afslutning ansætter Rie i 1946 keramikeren Hans Coper, som også var jødisk emigrant, til at assistere knapproduktionen. På knapperne eksperimenterer Rie med forskellige glasurteknikker og opfinder nye glasuropskrifter. Disse eksperimenter får stor betydning for hendes værkproduktion i tiden fremover. I løbet af 1950'erne vokser efterspørgslen på Ries keramik, hun opnår kommerciel succes og hendes værker vises på flere prominente museer og udstillingssteder.

Rie underviser på Camberwell School of Arts i London fra 1960 til 1971. Hendes undervisning fik stor betydning for en ny generation af keramikere og den moderne studiokeramik i England. Rie fortsætter med at lave keramik indtil begyndelsen af 1990'erne, hvor hun rammes af et slagtilfælde. Lucie Rie dør i 1995. I dag betragtes Lucie Rie som én af de mest indflydelsesrige keramikere i det 20. århundrede.

Lucie Rie, knapper, 1940'erne, lertøj.
Med tilladelse fra Mitochu Koeki. Fotografi: Takao Ōya.

2. Reflektionsspørgsmål til Lucie Ries keramik

Lucie Rie på keramikeventyr

Lucie Ries keramiske formsprog var anderledes end hendes samtid i England. Den engelske keramik i 1940'erne og 1950'erne var inspireret af japansk keramik, som ofte har et mere tungt og rustikt udtryk og er glaseret i jordfarver. Formerne på Ries keramik er enkle og harmoniske - og nærmest delikate.

Værket "Skål" (1990) er et godt eksempel på Lucie Ries sans for form, farver og detaljer. Den lille, sorte fod får det til at se ud som om, at skålen næsten svæver. Rie har brugt en lyserød glasur dekoreret med lodrette linjer, som fremhæver skålens højde. Øverst har hun brugt en glasur, der ligner bronze. Læg mærke til den blå detalje i bunden af skålen.

Lucie Rie, Skål, 1990. Porcelæn med rosa glasur, indlagte linjer, turkis mangan på kanten. 19,5 cm diameter. Privateje. Foto: Jason Hynes/Rachel Deakin

- Hvis man ser skålen og tænker på et landskab, hvilket slags landskab kunne det så være?
- Hvilke associationer giver den lyserøde farve?

Lucie Rie, Vase, 1982. Stentøj med hvid glasur og gylden mangan-kant. Privateje. Foto: Sylvain Deleu, med tilladelse fra Offer Waterman

Når vi snakker om møbler, bruger vi ofte kropsdele til at beskrive dem: Fx bordben, stoleryg og armlæn. Det samme er tilfældet for keramik: Her bruger man ord som fod, krave, skuldre, mave, munding og fod. Værket "Vase" (1982) må siges at have en lang "hals".

- Hvilke andre ord for kropsdele kan man bruge til at beskrive værket?
- Hvorfor tror du man bruger ord på kropsdele til at beskrive ting?

2. Refleksionsspørgsmål til Lucie Ries keramik

På dette værk har Lucie Rie brugt en teknik, der hedder "sgraffito": Lucie Rie har ridset med en skarp nål i glasuren for at få den underliggende farve på leret frem. Læg mærke til den nederste del af vasen, hvor man kan se, hvilken farve leret har. Sgraffito-teknikken minder lidt om det, der sker, når man skraber på et skrabelod, hvor noget lidt efter lidt bliver afsløret.

- Hvad minder stregerne på vasen dig om?
- Forestil dig at du holder denne vase. Hvordan føles den?

Lucie Rie, Vase, porcelæn med manganglasur og sgraffito-dekoration, ca. 1950.

Lucie Rie - The Adventure of Pottery, CLAY Keramikmuseum 2024. Installationsfoto: Ole Akhøj

3. Spørgsmål og svar om Lucie Rie

Hvordan er Lucie Ries keramik lavet?

Svar: Lucie Rie brugte en drejeskive til at lave keramik. Når man drejer keramik, placerer man en stor klumpe i midten af drejeskiven. Dernæst bruger man sin hånd eller værktøj til at lave et hul i midten af leret. Bagefter trækker man leret op fra bunden med hænderne, mens man drejer hjulet med sin fod. Så kan man som Rie fx skabe en skål. Rie brugte ofte en stor andel kaolin (se **ordforklaring**) i sit ler, hvilket gjorde det muligt for hende at lave keramik med slanke former, som ser lette og elegante ud.

- Hvilke andre materialer end ler kan man bruge til at lave kunst af?
- Hvorfor har vi brug for kunst i verden?

Lucie Rie ved drejeskiven, Wien, 1930'erne. Ukendt fotograf. © Estate of Lucie Rie. Fra the Crafts. Study Collection, University for the Creative Arts, UK, RIE/19/1/9.

3. Spørgsmål og svar om Lucie Rie

Hvordan glaserede Lucie Rie sin keramik?

Svar: Keramiske glasurer består af forskellige råmaterialer, ofte silica og metaloxider som natrium, kalium og calcium. Lucie Rie lavede alle sine glasurer selv. Hun havde notesbøger fyldt med glasuropskrifter, som hun forfinede med tiden. De fleste keramiske værker laves i ler og brændes efterfølgende i en keramikovn. Den første brænding kaldes forglødning (se **ordforklaring**). Efter forglødningen påfører keramikeren glasur, og så brændes værket igen. Tidligt i sin karriere, mens hun stadig boede i Wien, besluttede Rie dog at tilføje glasuren uden først at forgløde leret. Hun var så tilfreds med resultatet, at denne metode, kendt som råglasering, blev hendes foretrukne teknik.

- Hvad skal man bruge opskrifter til?
- Lucie Rie brugte ofte hvid, gul, grøn og bronzefarvet glasur. Hvad kan disse farver symbolisere?

Hvor fik Lucie Rie sin inspiration fra?

Svar: Lucie Rie var bl.a. inspireret af keramik fra bronzealderen og en bestemt dekorativ teknik kaldet "scraffito" (se **ordforklaring**). Teknikken går ud på at ridse i leret med en spids genstand, fx en nål, for at skabe et mønster. I løbet af 1950'erne lavede Lucie Rie keramik med krydsende, lige og bølgende linjer ridset ind i leret med en spids nål. Rie var også inspireret af det moderne hverdagsliv, og hvordan vi spiser og drikker af forskellige genstande. Hun var ikke interesseret i at lave komplette stel med sovsekander og suppeterriner, men skabte i stedet funktionelle kaffe- og testel og service til hverdagsmåltider.

Er Lucie Ries keramik brugsgenstande eller kunstværker?

Svar: Lucie Rie lavede både funktionel og dekorativ keramik. Efter 2. Verdenskrig fik hun kommerciel succes med at sælge te- og kaffesæt. Samtidig lavede hun også værker, der var rent dekorative og ikke var tiltænkt til brug. Flere af Ries skåle har en meget lille fod, som gør dem relativt ustabile. Selve formen, detaljerne og teksturen opleves måske allerbedst, når skålene er helt tomme.

- Hvordan kan man gøre en brugsgenstand, fx en vase, til et kunstværk?
- Hvad foretrækker du: Et ensartet stel, når du dækker bord, eller en borddækning, hvor alle steldele er forskellige?

Lucie Rie - The Adventure of Pottery, CLAY Keramikmuseum 2024.
Installationsfoto: Ole Akhøj

4. Ordforklaring

Brænding

At placere ler i en ovn og brænde den ved en høj temperatur i mange timer. Typisk brændes uglaseret keramik først ved en lavere temperatur (også kaldet forglødning), før en glasur påføres og brændes igen ved en højere temperatur. Lucie Rie er kendt for at glasere sine værker inden brændingen. Denne teknik kaldes "råglasering"

Drejeskive

En genstand, der bruges til at dreje keramikken på (se nedenstående ordforklaring). Lucie Rie brugte et pottemagerhjul, hvor man bruger fødderne til at få drejeskiven til at rotere. I dag anvender de fleste keramikere elektriske drejeskiver.

Drejning

Formning af keramik på en drejeskive. En klump af bearbejdet ler placeres på drejeskiven, centrerer og formes ved hjælp af drejeskivens (cirkulære) bevægelse mens man bruger sine hænder eller et værktøj til at styre leret.

Glasur

En belægning, der påføres keramikens overflade for at dekorere den og gøre den vandtæt. Man kan både male med glasur eller dyppe keramikken i glasuren. Glasur indeholder ofte metaloxider og silica, som bliver glasagtig, når den brændes i en keramikovn.

Keramikovn

En specialovn, hvor keramikken bliver brændt i. Der findes flere forskellige slags keramikovne: Elektriske ovn, gasovne, brændefyret ovn og raku-ovn. Lucie Rie brugte en elektrisk ovn.

Krop

Det materiale eller den blanding af materialer, som selve den keramiske form er lavet af. Det består normalt af ler kombineret med andre ingredienser som fx silica eller feldspat. Denne type ler kaldes fx lertøjs-, stentøjs- og porcelænsler.

Lertøj

En lertype, der er blødere og mere porøs end stentøj eller porcelæn. Det brændes ved en temperatur på ca. 1100 °C.

Porcelæn

En holdbar, let og gennemsigtig lertype fremstillet af en blanding af kaolinler og mineraler som feldspat og kvarts. Denne type ler brændes ved mellem 1200 °C og 1600 °C.

Sgraffito

En dekorativ teknik, der betyder "ridset" på italiensk. Et skarpt nåleværktøj bruges til at ridse gennem et lag glasur eller glimmer for at afsløre farven på laget nedenunder. Lucie Rie brugte sgraffito-teknikken fra 1940'erne og frem til sin død.

Stentøj

En lertype, der er hård, holdbar og ikke-porøs. Det brændes ved en højere temperatur end lertøj – ca. 1100-1300 °C.

Studio-keramik

Unik, håndlavet keramik, der som regel er lavet af en enkelt person eller en lille gruppe. I Storbritannien omkring slutningen af det 19. årh. opstod studiókeramiken med afsæt i fra Arts & Crafts-bevægelsen, som dyrkede håndlavede genstande og de traditionelle teknikker inden for kunsthåndværk.

Lucie Rie - The Adventure of Pottery, CLAY Keramikmuseum 2024. Installationsfoto: Ole Akhøj